

Observationer

Pedagogiska observationer inom skolan används för att samla in information. Det kan handla om olika typer av information inom olika områden. En observation kan sedan vara en gemensam utgångspunkt för reflektion eller en del i en kartläggning. Det är lättare att få till stånd en konstruktiv reflektion om observationen inte innehåller värderingar eller värdeord utan endast beskriver vad som sker. Analys kan göras vid ett senare tillfälle. Analysen ska i sin tur ligga till grund för ett vidare arbete.

Observationerna kan beskriva hur pedagoger eller elever agerar, hur lektioner är strukturerade, hur genomgångar följer en röd tråd, hur ordet fördelas i en grupp, hur samspelet ser ut i en grupp, hur samspelet mellan pedagog/ledare och elev/elever ser ut etc.

Frågeställningar inför en observation

Vad ska observeras?

I vilket syfte görs observationen?

Vad vill vi få ut av observationen?

Ska vi observera ett avgränsade områden eller helheter?

Vilka handlingar eller skeenden är utmärkande för det vi vill observera?

Vad ska vi titta efter om vi vill se exempel på detta?

Hur känner vi igen det som är utmärkande för det vi vill observera?

När och med vilka görs analysen?

Observationer kan gärna vara systematiska och tillräckligt många för att kunna synliggöra ett mönster. Man kan med fördel använda en observationsmall som passar för observationens art.

Observation av problemsituation					
Registrera problemsituationen under flera tillfällen					
Dag/Tid	Vad hände före?	Varsker det?	Med vem/vilka?	Hur länge pågår det?	Beskriv vad som händer.

Exempel

Vem bestämmer om arbetsuppgifter? Tidsintervall: 10 min					
Vem har initierat?> Vad händer? V	Läraren	Läromedel	Läraren och elever gemensamt	Elever väljer bland färdiga förslag	Eleverna skapar egna förslag
Läraren talar					
Läraren talar och ställer frågor					
Eleverna ställer frågor eller inbjuds att ställa frågor					
Diskussion de flesta eleverna och läraren					
Diskussion, några elever och läraren					
Diskussion, enstaka elev och läraren					
Diskussion mellan elever					
Arbete i grupper, samma uppgift					
Arbete i grupper, olika uppgifter					
Parvis arbete, samma uppgifter					
Parvis arbete, olika uppgifter					
Individuellt arbete, samma uppgift					
Individuellt arbete, olika uppgifter					

Exempel från Karlstad Universitet

Återkoppling och analys av observationer

Observatören och den "observerade" träffas och reflekterar över vad observationen gav. Vad såg vi? Tolkar vi det som hände på samma sätt? Fick vi fram något värdefullt som vi kan arbeta vidare med? Vi tittar åter på syftet, fick vi svar på våra frågeställningar? Vi analyserar tillsammans, vad blir nästa steg i arbetet? Vad behöver förändras, utvecklas eller kompenseras?

Läs mer

[Verktyg för undervisningens kvalitet, Umeå kommun, intranät, 2021](#)

[Skolinspektionen, Observationer av undervisning, 2020](#)

Karlstads universitet Nätverket för problembaserad skolutveckling, Observationer, 2010

Christer Stensmo "Vetenskapsteori och metod för lärare – en introduktion", Kunskapsföretaget, 2002